KOLJA MILUNOVIĆ

Likovna galerija
Kulturnog centra
Beograda

17 — 28. IX 1980

KOLJA MILUNOVIĆ

PROLAZ
PROSTORNE INSTALACIJE, LUTKE, PREDMETI

Savremena kretanja
Sveska broj 119

kulturni centar beograda

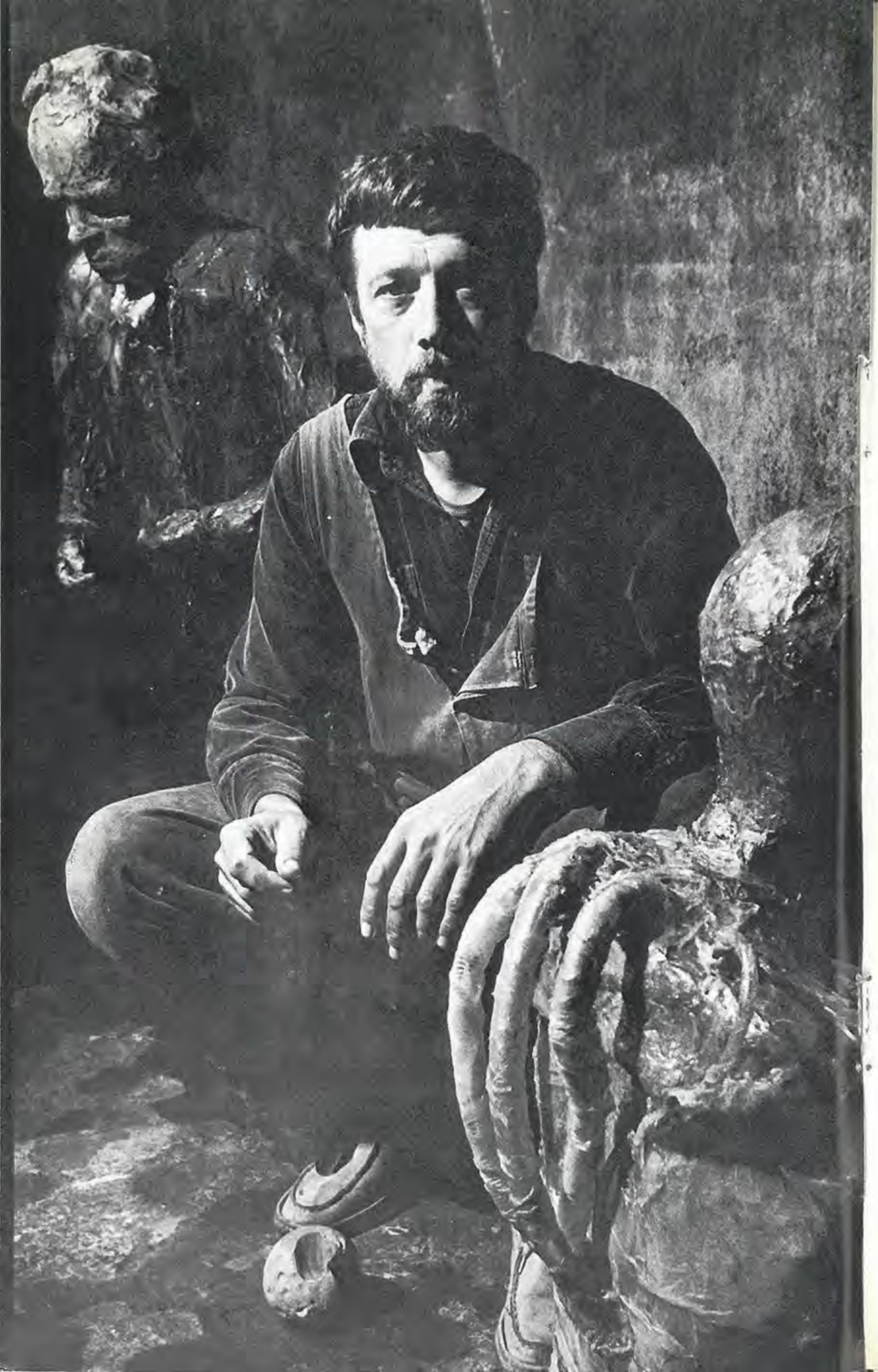

Skulpture, objekti i instalacije Kolje Milunovića ne oslanjaju se na iluzionizam tradicionalne funkcije umetničkog predmeta izloženog u Galeriji. Milunovićevi radovi upućuju na oslobođenost od predrasuda tradicionalnog pristupa i zahteva skulpture, ali zato autor s druge strane sintetično objedinjuje nove kvalitete predmeta u funkciji skulpture u galerijskom prostoru, koje je ona dobila u poslednjih nekoliko decenija. Autoru je blizak konceptualni pristup u instaliranju i organizovanju izloženih objekata, čime je sasvim zadovoljena teza o nematerijalnosti umetničkog objekta u korist ilustrativnosti i eksplikacije ideja, ali Milunovićevi objekti i skulpture ne isključuju osobine Dišanovih paradoksalnih objekata (igara duha), poparističkih kutija i predmeta, minimalističke skulpture, mada je celokupna organizacija skulptorske postavke izloženog dela na pragu konceptualnog performansa koji počinje da funkcioniše čim se pojavi publika u Galeriji.

Izloženi predmeti predstavljaju savremene oblike starih arhetipskih sadržaja, izobličenih ili preobraženih u korist angažovane ideje, programski postavljene ideje koja postojanje objekata i skulptura svodi na njihov egzistencijalni nivo, ciničnom provokacijom posetilaca galerije, dostignućima savremenog društva, njegovom tehnologijom, konformizmom, monotonijom i apsurdom. Objekti Milunovića nemaju narativan karakter, ali ni čisti struktuirani poredak, oni više otvaraju eksperimentalno neobične i neočekivane situacije u koje je jedna individua (jedinka) smeštena. Mada je metafizička, u suštini cela postavka izložbe dobija kvalitet života. Predmeti ulaze i zauzimaju aktuelni prostor i uključuju objekte koji su premešteni, prebačeni iz njihove funkcionalne veze ili grupe. Ikonografski arsenal korišćenih objekata je bogat i raznovrstan, te otvara široko polje asocijacija i njihove nadgradnje. Zavrtnji, kanapi, cevi, kutije, stare novine, krpe, plastične folije, svi ti predmeti i materijali sa kojima svakodnevno dolazimo u kontakt imaju i svoj vlastiti život. Autor ne bira materijale, od ručno napravljenog do mašinski obrađenog predmeta. Važno je apsolutno prisustvo njegove skulpture od tvrdog do mekog, od metalnog do organskog, stvarajući različite taktilne aluzije vezane za njihovo rukovanje (manipulaciju) i novu primenu.

Instalacije Kolje Milunovića proširuju medij skulpture u domene koji se mogu nazvati i sinkretičkom skulpturom, jer se nalaze u rasponu između umetnosti i teatra, umetnosti i života. Tako postaju predmeti koji aktiviraju inkorporirani realni prostor i vreme.

Raznovrsnost objekata: od kutija za alate, pakovanih novina, sanduka, ambalaže, cevi, užadi, koturača, mumificiranih skulptura marioneta, sunđera, koplja golgote i ikarovih krila Milunović koristi lakonski jezik izraza, tom prezentacijom otuđenih, odbačenih i napuštenih predmeta, čije ciničko uvođenje u Galeriju i namena umetničkom izlaganju dovodi do toga da oni postaju karikature sistema vrednosti savremenog društva.

Milunović svojim eksperimentima sa strukturama i predmetima izlaže ironiji predmeta, a sa njima i ideje koje su rezultat istorijskih predrasuda i estetskih stavova.

Milunovićevi environmenti ostaju u radijusu onih predmeta koji svakodnevno okoljavaju čoveka tvoreći njegovu sredinu, okolinu. Tako kada se i pojavi poneka figura, skulptura unutar tako organizovanog (instaliranog) ambijenta, ona deluje kao marioneta fiksirana i ukočena u onom gestu koji je deo njene egzistencijalne suštine. Scenografski te figure imaju određene uloge koje u intimnoj umetnikovoj ikonografiji (Betoven, Prosjak, Policajac, Astronaut) odgovaraju metaforično društvenoj klasifikaciji pojedinih ljudskih tipova u putovanju kroz istorijski koridor. Predmeti uključeni izložbom pripadaju grupi odbačenih predmeta koji su svoj funkcionalni vek okončali. Ponovnim njihovim oživljavanjem, reinkarniranjem njihove nove funkcionalnosti i starog sadržaja autor ih pripariira za nove metafizičke enigme: tako je ostvarena ideja o jednom istorijskom vremenskom kontinuumu, koji se u izloženom organizacijom objekata igra i opominje na relaciji prošlo-buduće, dok publika svojim aktivnim doživljavanjem dela predstavlja fiksiranu i realnu sadašnjost. Milunović time stvara jedan vremensko istorijski tunel, baraku ili brod čiji se pramac završava kao ćorsokak egzistencije u budućnosti. Kada je skulpturom aktivirana, pored prostora i vremenska dimenzija, ona automatski inicira i sadržaje koji su se taložili u doživljavanju ambijenta i situacije.

Mnogi detalji i predmeti izolovani iz sistema u kome predstavljaju funkcionalnu celinu, kao razni upotrebni predmeti i dr. imaju sasvim novo značenje, ali i novu funkciju. Nasilnim izdvajanjem iz njihove prirodne pripadnosti, određenom organizovanom redu Milunović, stvara novi poredak jednog estetizovanog otpada, a u tome je i angažovanost aluzije njegovog stvaralačkog metoda koji površinama deluje kao improvizacija, ali u svojoj suštini pleni bogatstvom asocijacija i kafkijanskih paradoksa. Princip igre je uočljiv u Milunovićevim objektima, jer igra kao aktivnost pruža najveći stepen slobode stvaranja i tumačenja.

Objekti kao igračke poseduju mobilnost i unutar svoje funkcije mogu se menjati i premeštati stvarajući beskonačni niz varijanti kao figure u šahu: autor nije zapostavio ni terapeutsku funkciju skulpture dozvoljavajući svojoj publici da aktivno projektuje svoje potisnute i skrivene impulse.
Prometijski koridor Milunovićeve instalacije, kao pasaž kroz vreme i prostor se trouglasto završava u jednoj vertikalnoj liniji, predstavljajući snop istorijskih i kulturnih artefakata, činjenice koje su simbolično i metaforično svedene na osnovne ideje. Taj vremenski klin koji se sužava kao fokus u pravcu budućnosti istovremeno opominje posetioca galerije da je diletacija vremena stalno aktuelan zahtev zatvaranja. Suočeni sa izloženim objektima Milunovića kao da se nalazimo unutar jedne nekropole stvari i ideja koje više treba da podsećaju na tek otkriveni arheološki lokalitet ili njegovu rekonstrukciju. Faustovski nemiran duh, eksperimentalan i bez tabua prema tradiciji i kulturnom zaleđu, Kolja Milunović otvara polje nove funkcije i sadržaja trodimenzionalnih objekata, a time i skulpture.

ZORAN NASTIĆ

MILUNOVIĆ KOLJA

Vajar, rođen 4. oktobra 1935. godine u Beogradu.
Akademiju za Likovne umetnosti i Specijalni tečaj završio u Beogradu 1961. godine. Član ULUS-a od 1961. godine. Član Grupe 10 PLUS od 1973. godine.

A D R E S A:
11000 BEOGRAD, Tolstojeva 9
Telefon: 647-066

NAGRADE:

1966 — Hag, Prva nagrada na međunarodnoj izložbi male plastike
— Beograd, Zlatno dleto, nagrada ULUS-a
1968 — Beograd, Treća nagrada na konkursu za Znak-simbol za obeležavanje istorijskih mesta u Beogradu
— Banja Luka, Otkupna nagrada Banjalučkog bijenala
1969 — Beograd, (sa arh. Simom Miljkovićem) Otkupna nagrada za idejno-urbanističko rešenje jugoslovenskog paviljona na svetskoj izložbi u Montrealu
1972 — Beograd, Prva nagrada na izložbi Prostor '72
1974 — Beograd, (sa grupom autora projekta — ARB '74), Prva nagrada na konkursu za idejno-urbanističko rešenje Spomen-parka »TITOV GAJ«, (Prva faza — anketni konkurs)
1976 — Beograd, (sa grupom autora projekta ARB '76), Prva nagrada na konkursu za Idejno-urbanističko rešenje Spomen-parka »TITOV GAJ«, Druga faza — izvođenje
1979 — Bečej — Otkupna nagrada na konkursu za Spomen obeležje na konkursu za Spomen obeležtje žrtvama fašizma

SAMOSTALNE IZLOŽBE:

1966 — Beograd, Galerija Kolarčevog narodnog univerziteta
1966 — Beograd, Galerija Kolarčevog narodnog univerziteta
1977 — Pariz — Gallerie de Beaune, Izložba crteža
1978 — Rim, Galleria Mastai, Izložba crteža i tempera (sa slikarkom Desom Živković-Milenković)

GRUPNE IZLOŽBE:

1961 — Beograd, Umetnički paviljon »Cvijeta Zuzorić«, Izložba novoprimljenih članova ULUS-a
— Beograd, Umetnički paviljon »Cvijeta Zuzorić«, Izložba ULUS'61
— Beograd, Izložbeni paviljon u Masarikovoj ulici, II Oktobarski salon
1963 — Beograd, Pionirski park, Skulptura u slobodnom prostoru
— Beograd, Izložbeni paviljon u Masarikovoj ulici, IV Oktobarski salon
1964 — Beograd, Kalemegdan, Izložba skulptura u slobodnom prostoru
— Beograd, Izložbeni paviljon u Masarikovoj ulici, V Oktobarski salon
1965 — Beograd, Pionirski park, Skulptura u slobodnom prostoru
— Pančevo, Galerija Kulturnog centra, Figurativna skulptura mladih beogradskih vajara
— Beograd, Galerija Kulturnog centra, Fantastika u crtežima beogradskih umetnika
1966 — Beograd, Izložbeni paviljon u Masarikovoj ulici, VII Oktobarski salon
— Beograd, Pionirski park, Skulptura u slobodnom prostoru
— Hag, Međunarodna izložba male plastike
1967 — Hag, Amsterdam, Četiri jugoslovenska vajara
— Rimini, Izložba trojice beogradskih umetnika
— Aranđelovac, Međunarodni simpozijum »Beli Venčac«

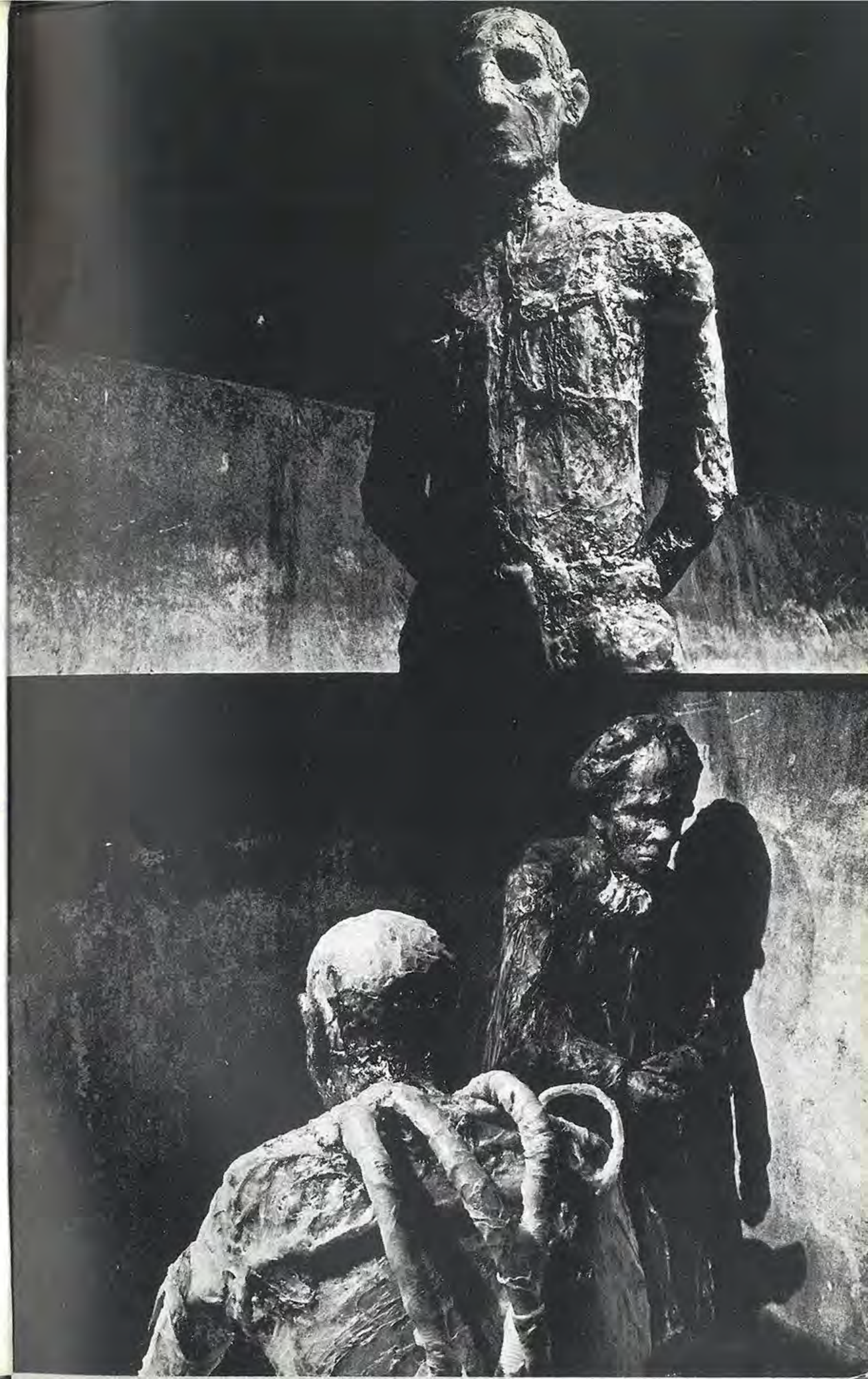

— Beograd, Beogradski sajam, III trijenale likovnih umetnosti
— Beograd, Galerija Kulturnog centra, Kritičari su izabrali 1966

1968 — Beograd, Izložbeni paviljon u Masarikovoj ulici, IX Oktobarski salon
— Beograd, Salon muzeja Savremene umetnosti, Pet beogradskih vajara

1969 — Beograd, Pionirski park, Skulptura u slobodnom prostoru
— Banja Luka, Bijenale jugoslovenske umetnosti

1972 — Beograd, Galerija ULUS, Izložba predloga za Prostor '72
— Beograd, Park sportskog centra Košutnjak, Izložba Prostor '72

1973 — Beograd, Galerija Kulturnog centra, Beogradska skulptura '72
— Beograd, Galerija Kulturnog centra, Izložba skulptura — predloga za Prostor '73
— Prilep, Fabrika Crn Bor, Internacionalni studio za plastiku u drvetu
— Beograd, Park prijateljstva, Izložba Pprostor '73
— Ečka, Savremena Galerija umetničke kolonije, XVIII izložba umetničke kolonije

1974 — Zrenjanin, Mala Galerija, Izložba Grupe 10 PLUS
— Subotica, Galerija Likovnog susreta, Izložba Grupe 10 PLUS
— Beograd, Galerija Narodnog univerziteta »Veselin Masleša«, Izložba Proleće '74
— Sombor, Galerija Likovna jesen, Izložba Grupe 10 PLUS
— Beograd, Galerija '73 Izložba Grupe 10 PLUS

1975 — Beograd, Galerija Narodnog univerziteta »Veselin Masleša«, Izložba proleće '75
— Novi Sad, Galerija Radničkog univerziteta »Radivoj Ćirpanov« Izložba Grupe 10 PLUS

1976 — Beograd, Galerija 212, BITEF 10, Izložba — Perspektive Nove skulpture; Ka Pra-obliku i Para-obliku

1977 — Beograd, Galerija Kolarčevog Narodnog univerziteta, Izložba Grupe 10 PLUS

1978 — Sarajevo, Umetnički paviljon Collegium Artisticum — Centar Skenderija, Umetnost u Jugoslaviji 1970—1978
— Beograd, Umetnički paviljon »Cvijeta Zuzorić«, Umetnost u Jugoslaviji 1970—1978
— Beograd, Umetnički paviljon »Cvijeta Zuzorić« 3. jugoslovenski bijenale male plastike

1979 — Beograd, Dom omladine, Veče klokotrizma

1980 — Zagreb, Galerija Karas, Beogradski mlađi umetnici
— Titograd, Moderna Galerija, Izložba objekata, skulptura i crteža (sa slikarkom Desom Živković-Milenković)
— Pančevo, Galerija centra za kulturu »Olga Petrov«, Savremena srpska skulptura

DELA:

1967 — Aranđelovac, Park skulpture, Skulptura »Konjanik« — mermer

1969 — Beograd, Spomenik žrtvama na Banjici (sa vajarom Viđen Anom)

1973 — Beograd, Park Sportskog centra Košutnjak, Skulptura »Akvarijus« — mermer
— Oberhof (DDR), Sportski hotel, reljef-bakar
— Prilep, Fondacija fabrike Crn Bor, skulptura »STUB« — drvo
— Beograd, Muzej savremene umetnosti
— Utreht, Muzej savremene umetnosti
— Milano, Industrija INOX
— Cetinje, Galerija savremene umetnosti

1977 — Gabon, Libervil, Konferencijska palata, Dekorativna tapiserija
— Požarevac, Hotel »DUNAV«, Dekorativna tapiserija u holu
— Pariz, Muzej grada Pariza

1978 — Rim, Galleria Mastai

1980 — Titograd, Republički sekretarijat za kulturu i umetnost

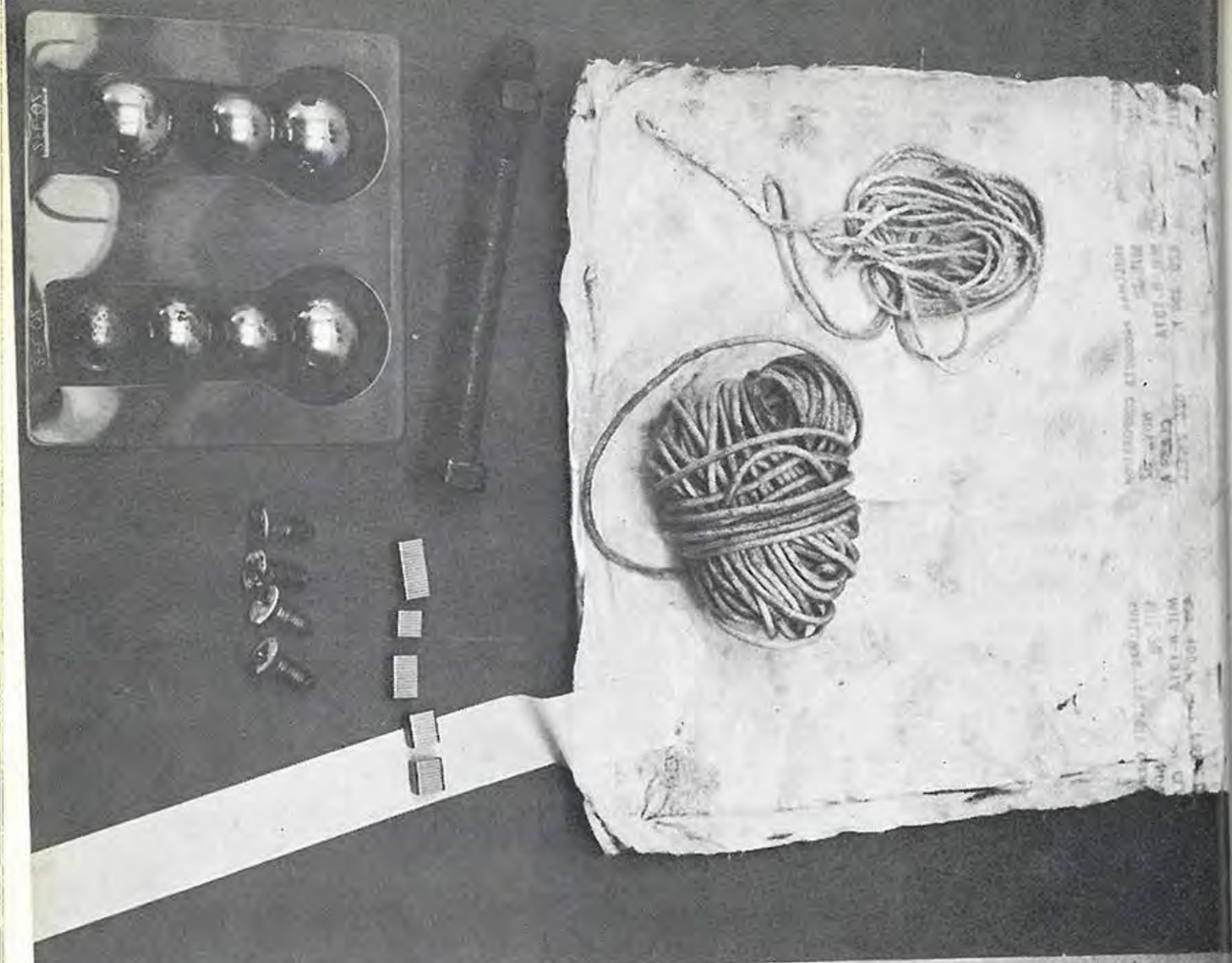

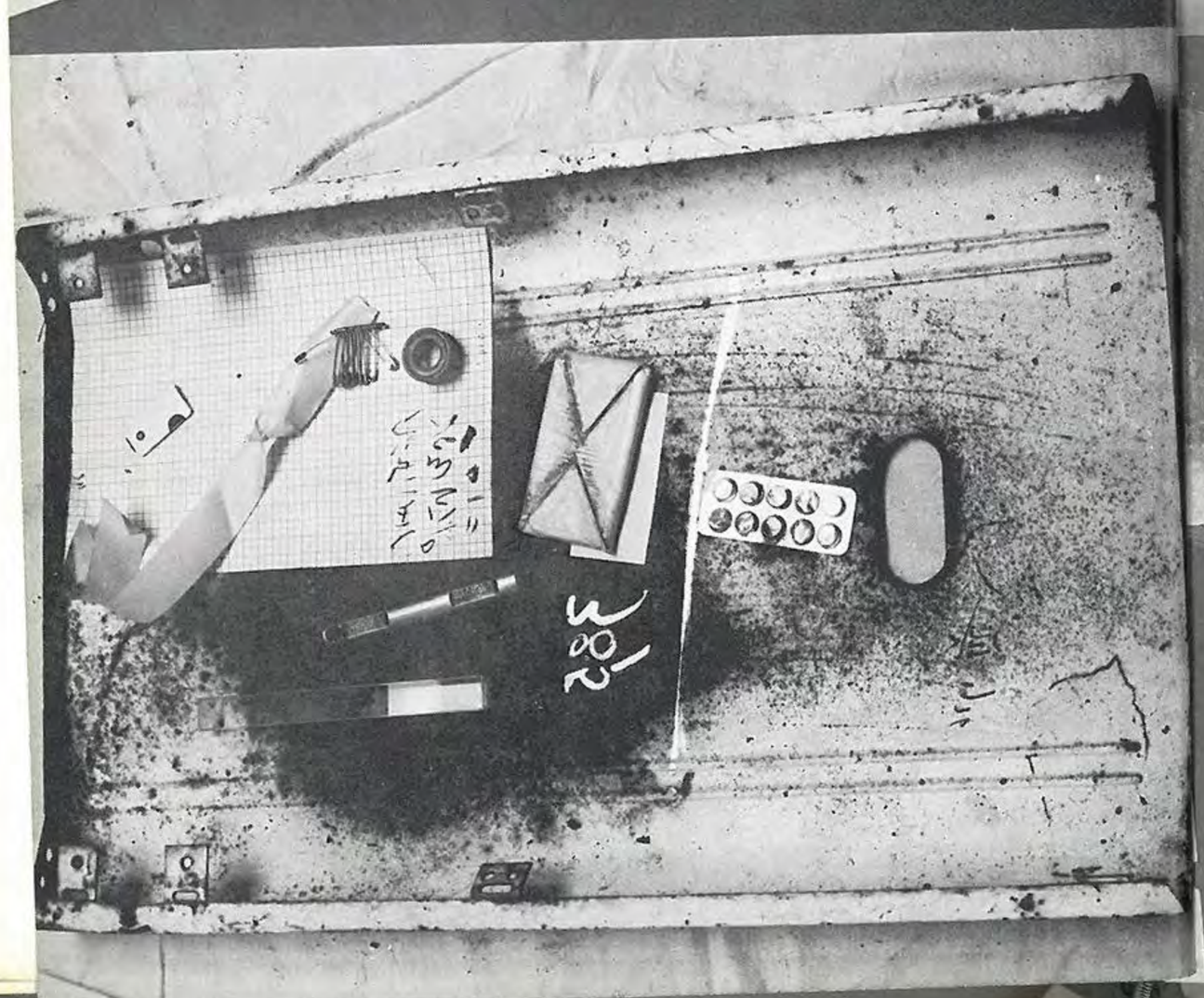

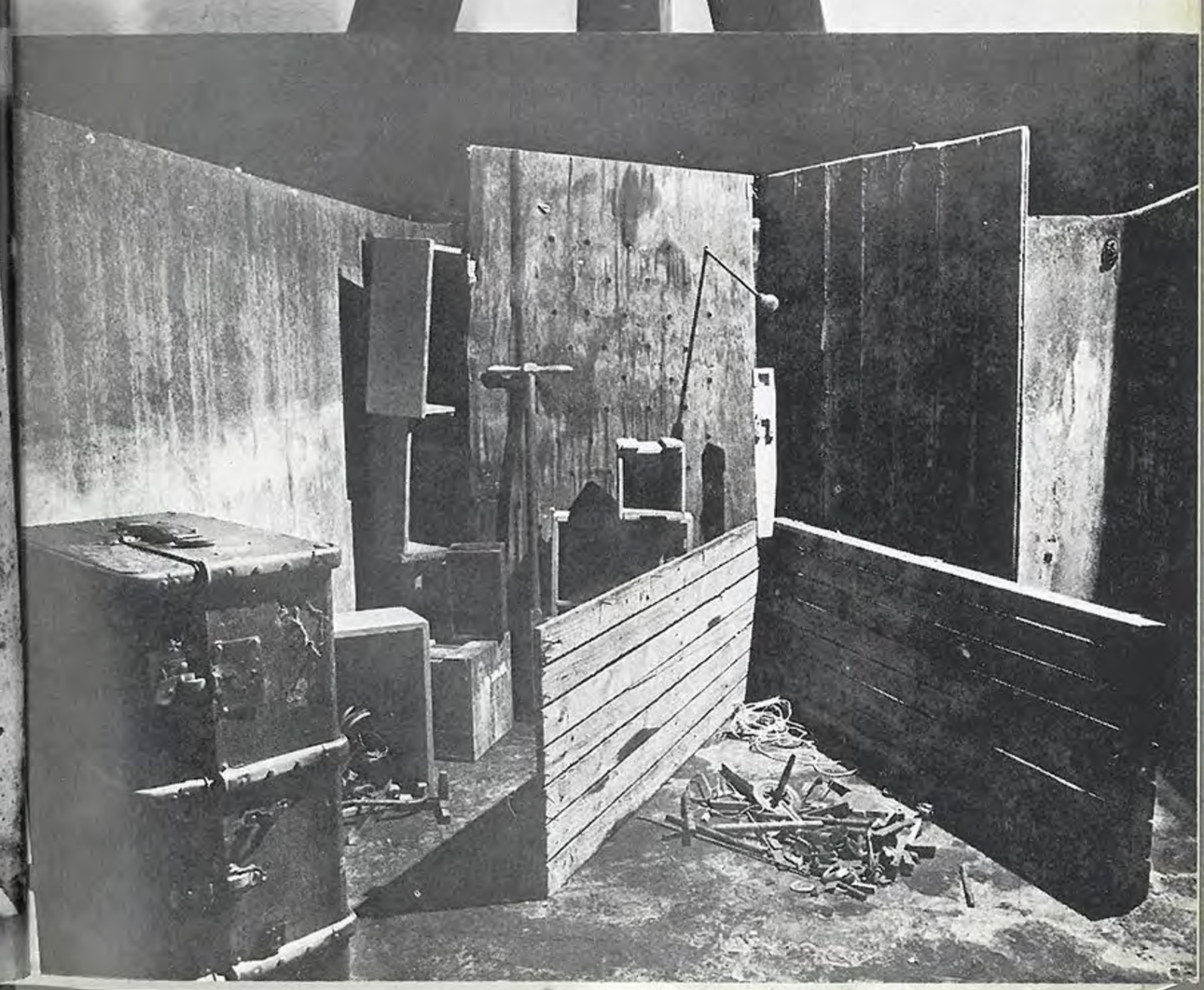

Savet Galerije

Moma Brkić
Živko Đak
Desa Kerečki-Mustur
Aleksandar Pajvančić-Aleks
Ljiljana Popović
Jovan Rakidžić
Marija Saraz-Takač
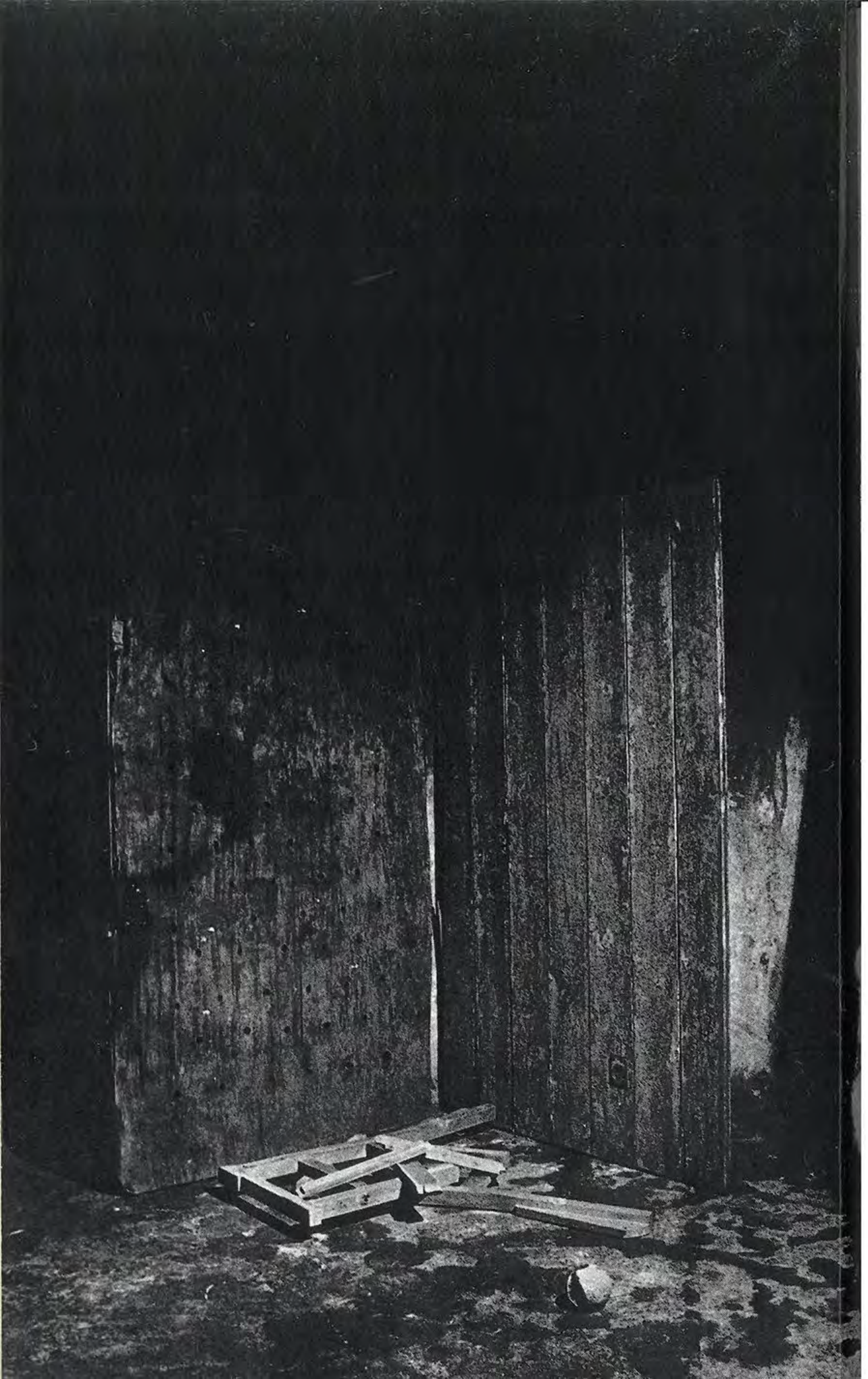
Izdaje: Kulturni centar Beograda
Urednik: Ljiljana Popović
Fotografije i graf. oblikovanje
kataloga: Miodrag Šurjanac
Štampa: Škola za industrijsko oblikovanje, Beograd
Tiraž: 300 komada